

Maith an ceannaighe Cormac

[McKenna, L.: *The Book of O'Hara*, Dublin, 1951, poem 4]

Tadhg Dall Ó hUiginn .cc.

1 Maith an ceanduighe Cormac
mac Céin dá gclaon iobhurshlat,
lámh thabhartach um cheann gcruidh
malurtach as fhearr aguibh.

2 Re linn Chormoic ní cluintir
fear a mheallta a malairtibh
bheith soimheallta as sé do-bheir
dá ghné hsoineannta hsoilbheir.

3 Mac Céin na gcéimionn ndocrach,
móide as mhaith an malartach,
sduagh dhaoineach ó bheannaibh Breagh
meallaidh gach aoinneach eisean.

4 Féach an fearr iomlaoid oile
ná in mhoirn tsuthoin tsíorruidhe
téid don fhlaith ionfhuair fhaoilidh
ar mhaith diombuain díomhaoinigh.

5 Gearr do mhairfeadh na maoine
bronntar le flaith Formaoile
's pudh buain na molta ar marthoin
dá ghruaidh chorcra chomharthoigh.

6 Ní mhairfeadh bleidhe ná brat
dá bhfaghoid cách ó Chormac
ná arm áigh craoibhlíne cuir
aoinmhíle a-bháin do bhliadhnaibh.

7 Ní mhairfeadh éideadh ná each
ná feilm loinnearrdha líneach
ná beirt mhaothghorm tsróill ngloin
ná saorchorn óir ildealbhoigh.

8 Dá measdaoí maith an domhuin
as sé críoch a gcualubhair
ní bhí acht an moladh a-mháin
ní don domhan acht díoláimh.

9 Maith an ceannuighe an té tug
bláth diombuan dúisgeas formud
fada ón bhláth tocht a thoraídh

ar sgáth mholta mharthonaigh.

10 Maith an ceannuighe an fear fuair
ar bhréig ndiomolaidh ndiombuain
díoghrais mholta buain bhaluidh
a n-uair obtha dh'ealadhuin.

11 Maith an ceannoighe cheandchas
an uair as mhó an maitheamhnas
an maitheas ar a mbí a bhrath
nó an ní chaithios do cheanduch.

12 Do bhí dh'echt ar Ó nEadhra
do thaobh a ghlún ngeineamhna,
fir neamhdhochda nar náir cruth,
deaghmholta cáigh dho cheannuch.

13 Ní fhuigheadh Cormac mhac Cein
- córuide in éigse dh'óighréir -
tráth as neamhdhaoire ná a-nos
na deaghlaidhe ó chách cheandchos.

14 As sé a bhfoil ar feadh Bhanbha
oirne ag iaroidh ealaghna
d'uaislibh chláir bhraoincheannsa Bhreadh
aoinphearsa a-mháin an mhíleadh.

15 Céd urdoil a bhfuighthi a-niodh
ar ghrés fromhtha na bhfileadh
rachaidh orthoibh uair oile
ó onchoin Bhruaigh Bhóroimhe.

16 As sé an uair as saoire soin
's as teirce a-tá gá iarroigh
sgotha dána gnénuaidh ghloin
énuair as chára a charrthoin.

17 Ó a-tá in dán neamhdhaor a-niodh
biaidh lón nach éidir dh'áireamh
ma slán tarngortaigh Chláir Chrot
d'aghmholtaibh cáigh ag Cormac.

18 Biaidh oirchill re haghaidh cáigh
an uair as usa a bhfagháil
d'éis taisdioluigh tholcha Breadh
d'aisgeadhaibh fromhtha Féindeadh.

19 Maith fear do-rinde roimhe
thallód a dtús aimseire

oireichil a samhla sin,
roibheithir chalma Chaisil.

20 Do-rinde Modh Néid nárach
a hsindsior maith mórdhálach,
rí Mhoidhe coirmtheinn Chodhoil,
oircheill oile a ionshamhoil.

21 Do-chonnairc fíís fada ó hsin
ríoghan Mhodha Néid neimhnigh,
'n-a hinnisin ro bhí brígh,
indisidh í dhon airdrígh.

22 Tarfás don mhnaoisin Mhodha
seacht mba binne bláthmhara
da-chí an fionnchrodh soiléir seang
a dtiomchol oiléin Éireann.

23 Tarfás fós dí 'n-a dheaghaidh
ón bhuar shuaithnidh shítheamhail
gach magh fionn collbhán corcra
lomlán do lionn leamhnochta.

24 Tarfás dí a ndiaigh na tána
seacht mba eile urghrána;
adhbhur teadhma teacht orrtha
na seacht seanbha siabhurrtha.

25 Go bhfuighlibh goirte garbha
go n-adhurcaibh iarnamhla
fraoch orra mar ealtoin sgean
go ndearcoibh tolla teineadh.

26 Nír fagbhadh leadhb ar láthair
don tánaigh óig iongnáthaigh
ón tána cheinnmhir chalma
ngránna neimhnigh nathardha.

27 Breath na haislinge ass é a fhíor,
rug Dearg Damhsa, draoi an airdríogh,
an bhreath chathardha dar chreid
a ratharbha asd-teach táinicc

28 A-dubhairt an draoi "ar dtosaigh
as siad na seacht gcédbhasoin
seacht mbliadhna lomlán lachta
comhlán riaghla is ríoghachta."

29 "As iad bhós na ba oile

seacht ndaoirbhliadhna docroidhe
tír na ccuan mbailbhindte mbind
budh tuar aidmhillte dh'Éirinn."

30 "Íosoidh bean a mac da muin
sénfoidh an t-oighre an t-athoir
fa chlár séimhsheang na sreabh nglas
ar feadh Éiriond re hocras."

31 "Déntar uaibh", ar Dearg Damhsa
"oirichil mun adhbhursa
na céidbhliadhna suil tí as-tteagh,
a ri géigniamhdha Gaoidheal."

32 "Ná gabh ad chíos ná ad chánoigh
ó Leith Mhogha mhórdháloigh
fan gcrích móir mbraoincheinnfhinn mbug
aoinphinginn óir ná airgoid."

33 "Ná gabh ó chách ad chíos ríogh"
do ráigh ollumh an airdríogh,
"a ghríobh fhial mhoighe Mumhan,
acht biadh uile d'éanmhonadh."

34 Gach ní dhá ndubhairt an draoi
re rígh Áine an fhuinn ghéгнаoi
do aontoigh é go humhal,
sé d'aontoil an ollumhan.

35 Tiad Muimhnigh dá bhfógra féin
do mhac an airdríogh d'éinmhéin
'n-a mbróin chóirighthe um Chuan Dor
do luadh fhóirithne a n-easbhadh.

36 Tugsad umhla dh'Eoghan Mhór
d'éis a dtírtheadh do thionól;
don tslógh fa robhuidhe a riar
Conoire Mór is Maicniadh.

37 Do bhí an Mhumha fa Mhodh Néid
mar bhíos eadchrann ós fhoighéig
fá cheandoighiocht bídh tre bhioth
don tseangoireacht mhín Mhuimhniach.

38 Feirrde a shíol ó shin a-Ile
nar an re ham na daoirse,
cneas taobhthondghlan dá ttráidh muir,
saorchonradh cháigh do cheandoigh.

39 Aithris ar Modh Néid do-ní
Cormac Ó hEadhra in t-airdrí,
dias dar dual fochondmhadh Fáil
fa shochonradh uan d'fhagháil.

40 Mac Céin nar chaomhain doibheart
cóir a chor re ceannoigheacht;
bláth fpóir sheangfhola Shadhbha
ceandoighe óir ealaghna.

41 Do ghrés glan fhileadh bhfromtha
tarla sonn séan gconnortha
dá shuil chuirr mhongfhabhruidh mhir
ó ollamhnoibh fhuinn Éimhir.

42 Go lá an bhráich biaidh ar marthain
'n-a bharr shéin is shobharthoin
don tslógh ó bheannuibh Bladhma
ar cheandoigh d'ór ealadhna.

43 Feirdi an tráth tug dá aire
riar éigeas Fhóid Laoghaire,
cion gach aonduine ar ndol dí;
crodh gan aodhuire an éigse.

44 Peandocht éigeas innsi Fáil,
beannoct naomh Éireann d'éanláimh
luach a cheannoighthe as sé soin;
beandoighthe an té le a ttuilltir.

45 Ar mhac Céin cheannchas molta
do thuit bail na beannocta
ó thrácht mhaothbhuinn réidh rathmhair
go céibh gcraobhthruim gcomharthaigh.

46 Ní mó a-niodh ná 'n-a naoidhin
dúil cháigh 'n-a chruth fhorbhfaoilidh;
fuair sgath Luighne 'n-a leanabh
rath nach oighbhi ar eileaghadh.

47 Do fagbhadh é a n-aois leanuibh
ar mbuain a ghéig ngeinioluigh
gan aipdhioghadh dá ghruaidh ngil
'n-a mhaicleanamh uair éigin.

48 Ní raibhe caomh ná cara
dílios don óg armthana
sé a aonur a na n-aghuidh
sé a mbaoghal gá bhiodhbhadhaibh.

49 Do beanadh a dhúthchus de
do beanadh bhós a bhráithre
go raibhe saor Thighe Táil
'n-a aon d'fhine ar n-a fhágbháil.

50 Beantair seilbh Luighne as a láimh
an tráthsoin truadh in diombáigh;
tógoibhthear an té nar dhligh,
fógairthear é re haimsir.

51 Bliaghain ar fhichid don fhior
nar shuigh sósar ná sinnsior
do shíol gCéin 'n-a n-áitibh ann
gur áitigh féin an fearand.

52 Táinig san senágh síol mBluid
fíoch Cormoic in tan tánoig
cland Chéin asd-teach ní tugadh
a mbreath féin go bhfuarudar.

53 Ésga lán an leithe theas,
ní lughoide fuair flaitheas
sé d'fhágbháil 'n-a aon d'fhine,
an chraobh ógnáir oirníge.

54 Ní dheachaidh ag aoinneach air;
dar leat as leis do bhádair
a raibhe a n-aghaidh an fhir
ag faghail fhola hÉimhir.

55 Mó ná rath do rígh Luighne
cáin an tíre tonnguirme
d'éis na bhfearchon ó Thigh Tháil
do neamhthoil gach fhir d'fhagháil.

56 Nír thioghluic Dia roimhe riamh
a bhus ná a Mumhoin Mhaicniadh
rath an ríogh dh'aoinneach eile
do shíol daoineach Dairine.

57 Tús ratha rogha dealbha
fríth leis a lló a gheineamhna,
sduaigh dhédnuaighe brodha Breagh,
rogha cédbhuaidhe an Choimgheadh

58 Fríth dealbh Chormoic ón Choimgheidh
d'égcosg agus d'fhorfhuighlibh;
ó run dil go dreich ngairthe

do bhreith Fhir a n-ordoighthe.

59 Ó thrácht puinn go céibh gcaisghil
ní bhí ball dá bhhalloibhsin,
rí an tsluaigh ó Gháiridhe ghil,
gan bhuaidh áiridhe éigin.

60 Buaidh lúith ar an mbonn mbántais
nach léamhoid lucht gabháltais,
buaidh gach fheadhma ar an mbais mbáin
dearna thais acht a tteagmháil.

61 Buaidh mbreithre ar an mbél gcorcra,
dá ttig buaidhreadh bantrochta;
buaidh gcéille ar an gcroidhe mhear
ag céile Mhoidhe Maisdean.

62 Tarrla dhó ó Dhia nimhe
buaidh bhfírinne is bhfoisdine;
fuair a ttighibh na togha
buaidh n-einicch is n-eangnamha. Maith an